

Henrik Wickström r

Kirjallinen kysymys valtionosuusjärjestelmäuudistuksesta ja negatiivisten valtionosuuksien kuntien tilanteesta

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus ilmoitti marraskuussa, että valtionosuusjärjestelmäuudistus ei etene tällä hallituskaudella. Valtionosuudet herättävät laajaa keskustelua, koska järjestelmän muutos on nollasummapeliä, jossa toiset kunnat voittavat ja toiset häviävät. Monien kuntien talouden ollessa tiukoilla on ymmärrettävää, että jokainen muutos herättää huolta ja keskustelua.

On itsestään selvää, että valtionosuusjärjestelmää on tarkistettava, mutta se on tehtävä oikeudenmukaisesti. Sote-uudistuksen yhteydessä määrärahoja menettäneet kunnat eivät saa joutua kärsijöiksi uudelleen. Samalla järjestelmän läpinäkyvyyttä on parannettava eikä se saa mahdollistaa hyvin alhaisia kunnallisveroprosentteja, jotka osittain johtuvat valtionosuuksista.

Suomessa on vajaat kymmenen kuntaa, joiden valtionosuudet ovat niin sanotusti negatiivisia. Yksi näistä kunnista on Hangon kaupunki, joka maksaa 1,5 miljoonaa euroa valtionosuuksia valtiolle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Hanko joutuu maksamaan siitä, että se saa järjestää lakisääteiset peruspalvelut. Se ei ole oikeudenmukaista ja se on vastoin valtionosuusjärjestelmän tarkoitusta.

Kokonaisuudistuksen jatkaminen voi olla vaikeaa, mutta on tärkeää, että kunnat, joiden valtionosuudet ovat negatiivisia, saavat tukea jo ennen isomman uudistuksen tekemistä. Eräs mahdollinen ratkaisu olisi niiden varojen, jotka hallitus varaa harkinnanvaraisiin valtionosuuksien korotuksiin, osoittaminen erityisesti näille kunnille. Tämä voitaisiin tehdä erillisellä hakukierroksella, jolla poikettaisiin tavallisista kriteereistä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä helpottaakseen negatiivisten valtionosuuksien kuntien tilannetta, ja

onko hallitus arvioinut sellaista mahdollisuutta, että valtionosuuksien harkinnanvaraisen korotuksen puitteissa luotaisiin erillinen haku, jolla tuettaisiin erityisesti negatiivisten valtionosuuksien kuntia?

Kirjallinen kysymys KK 440/2025 vp

Helsingissä 9.12.2025

Henrik Wickström r